

## **Civil szervezetek lehetőségei és lehetséges szerepe az egészségügy mindennapos gondjai megoldásában**

Prof. emeritus Dr. Simon Tamás,

Magyar Rákellenes Liga és Semmelweis Egyetem Népegészségügyi Intézet

A szerző tanulmányában a civil szervezetek lehetőségeit mutatja be a Magyar Rákellenes Liga által szervezett és működtetett aktivitások ismertetésével az egészségügyben. A megelőzéstől a korai felismerésen át a gyógyítás segítését, az öntevékeny klubmozgalmakat, a betegek érdekvédelmét, az adománygyűjtést és az egészségügyi intézmények támogatását említi, mint a civil mozgalmak feladatait. Felhívja a figyelmet arra, hogy a civil kontroll egyik alapvető ismérve a demokráciának – ezért igényt tartanak a civil szervezetek arra, hogy a döntéselőkészítésben, döntésben és megvalósításban nagyobb teret kapjanak.

*The author gives information on the opportunities of the civil organizations, he gives information on activities in the health care, organized and operated by the Hungarian League Against Cancer. He mentions as tasks of civil organizations the support of prevention, early detection, the curative care, the self motivated club movements, protection of patient's interest, fund raising and support of health institutes. Draws attention to the fact, that civil control is a fundamental feature of democracy – which is why the NGOs demand increased role in the preparation of decisions, and in the implementation process.*

Az egészségügy mindennapos gondjainak kezelésében, megoldásában nem mindig ismerik fel a szolgálatban dolgozók, de az egészségpolitikusok sem azt a ki nem használt lehetőséget, amit a civil szervezetek bevonása jelentene.

Egy amerikai kórházban, ha lehetőségünk van rá, láthatjuk, hogy dolgoznak ott orvosok, szakápolók, takarítók és számosan civil segítők is – ezek legtöbbször rózsaszín köpenyt viselnek és segítik a szakápolók munkáját, kísérik a betegeket, segítik őket a mindennapos tisztálkodásban is, beszélgetnek velük, ha arra van igényük. Ezek az önkéntes segítők lényegében részben tehermentesítik a szakszemélyzet munkáját, részben segítik jelenlétükkel, beszélgetésre való készségükkel megkönnyítik a betegek számára a kórházban tartózkodás elviselését.

Ezeket a kórházi önkénteseket különböző civil szervezetek készítik fel a kórházi segítő munkára – és ők maguk is különböző civil szervezetek tagjai vagy aktivistái.

A kórházban dolgozó önkéntesek már néhány hazai kórházban is működnek, kiképzésükben már 20 éve tetemes

részt vállal a Magyar Rákellenes Liga. Tudjuk, hogy az általunk kiképzett önkéntes segítők megállják helyüket és jelenlétük könnyíti mind a kórházi dolgozók munkáját, mind a betegek alkalmazkodását és elősegíti együttműködésüket.

Ha a civil szervezetek csak ezt a kórházi segítő szolgálatot működtetnék, már ez is igen figyelemre méltó segítség lenne. Bár egyes intézmények vezetése, de dolgozói is gyakran fogadják sokszor megjelenésüket – és ezt a gyakravást jobb oktatással, szervezéssel, több odafigyeléssel le lehetne győzni.

A civil szervezetek lehetőségei az egészségügyben a fenti – már-már elfogadott kórházi segítő szolgálaton kívül – sokkal szélesebbek. E sorokat az idén 20. évfordulóját ünneplő Magyar Rákellenes Liga elnöke írja – és éppen az évforduló kapcsán – visszanezve az elmúlt húsz évre – bemutatam az egészségügyi ellátásnak, illetve az egészségmagatartás formálásának azon számos területét, amelyen a civil szervezetek hatékonyak lehetnek.

A Magyar Rákellenes Liga, mint civil szervezet, a rákbetegség megelőzésében, a korai felismerés segítésében, a betegek gyógyításában a lelki támogatás nyújtásán keresztül, vagy a rehabilitáció segítésében számos terhet tud lenni a „hivatalos egészségügy” válláról.

A betegségek elkerülése, megelőzése tulajdonképpen nem is tartozik szorosan az egészségügyi ellátáshoz. Az emberek egészségét közel 45%-ban életmódjuk határozza meg. Ha a lakosság kellő módon ismerné és betartaná az egészséges életmód szempontjait, akkor sokkal kisebb lenne a rákos megbetegedések száma is. A civil szervezeteknek, melyek az egészségügyben vagy annak határterületén végzik munkájukat, alapvető feladata az egészséges életmód szabályainak propagálása, elfogadtatása.

A Magyar Rákellenes Liga alapfeladatai között mindig kiemelkedő volt a dohányzás visszaszorítása terén végzett tevékenység. A Liga aktivistái – együttműködve egyéb civil szervezetekkel – ezen a téren részletes ismeretterjesztő munkát végeznek az iskolások körében rajzpályázatokkal, vetélkedőkkel, „Nemdohányzó osztály, nemdohányzó iskola” címek elnyerésének meghirdetésével, az 1995-ben igen sikeres plakátokkal a fiatal nők dohányzásának visszaszorítására.

A lakossági szűrővizsgálatok sikere azon múlik, hogy a behívottak megjelennek-e. A civil szervezetek a szűrővizs-

gálatokra is mozgósíthatnak egyéni, csoportos meggyőzéssel, a szűrőállomásra való eljutás megszervezésével. Ezen a téren még igen nagy tartalékkal rendelkeznek a civil szervezetek, melyeket jobb együttműködéssel lehetne mozgósítani.

A gyógyítás segítségével a már említett kórházi önkéntes segítők mellett az öntevékeny klubok tudják a betegek életét elviselhetővé tenni részben azzal, hogy megmutatják nekik: nincsenek egyedül, másoknak is van ilyen betegsége és ők hogyan próbálnak megküzdeni vele. Az önszolgáltató klubmozgalom nagyon eredményesen segítheti az idősebb betegekben szenvedők küzdelmét a betegséggel, és segíti is számos helyen országunkban.

A civil szervezetek adományokat is gyűjthetnek részben a betegek segítésére, de az egészségügyi intézmények műszerellátásának biztosítására is. Az adománygyűjtés legismertebb módja a személyi jövedelemadó 1%-ának a civil szervezet számára történő felajánlása. Ez a felajánlás az állampolgároknak semmibe sem kerül, hiszen már befizetett adójuk 1%-áról rendelkeznek, de ha sokan ajánlják fel civil szervezet részére adójuk 1%-át, abból több konkrét segítség nyújtható, és így javul majd az egészségügyi működésének határfoka és csökkenhetnek a várakozási idők.

A civil szervezetek ugyancsak jelentős feladata a jogvédelem és a lobbizás, hogy a betegek tisztában legyenek jogaikkal és jogsérelem esetén el tudják indítani a jogsérülést, hogy jogorvoslatot kapjon. A lobbizás a betegek érdekében egyes gyógyeljárások bevezetéséért, egyes gyógyszerek támogatásba való befogadásáért, a hivatalos hangnem barátságosabbá tételéért ugyancsak fontos lehetőségek.

A civil szervezeteknek alapvető igénye, hogy a szervezet tevékenységi körébe tartozó döntések előtt a döntés előkészítésébe és magába a döntésbe is vonják be őket, és vegyék figyelembe javaslataikat.

Ez utóbbi feladatok azt jelzik, hogy a civil szervezetek, ha jól végzik munkájukat, akkor a demokrácia megvalósításának mindennapjaiban is részt vállalnak, hiszen közismert, hogy ott van működő demokrácia, ahol az alábbi három feltevétel megvalósul:

- szabad választások,
- szabad kereskedelem,
- igen erős civil kontroll.

Ez utóbbit szolgálják a jó értelemben vett civil szervezetek. Kérjük, hogy fogadják el és fogadják be őket a „hivatalos” szervek.

## A SZERZŐ BEMUTATÁSA



**Dr. Simon Tamás** professzor emeritus a Semmelweis Egyetemen töltötte aktív éveit a megelőző egészségügy oktatásában, kutatásában. Fő érdeklődési területe az egészségfejlesztés elméleti és gyakorlati művelése. Meghonosította hazánkban az ifjúsági egészségne-

velésen belül a kortársoktatást, kortárs segítséget. A Magyar Rákellenes Ligának alapító tagja, 2009 szeptembere óta a Liga elnöke. Tagja volt a Nemzetközi Rákellenes Unió (UICC) Rákotatás az iskolákban és közösségekben Szakbizottságának (1992-1999) és az Európai iskolai és egyetemi egészségügyi szervezetek uniójának (1999-2002).

## IME őszi konferenciák

**IME**

### **XII. Outsourcing Konferencia**

Időpont: 2011. november 9. (szerda)

### **XI. Kontrolling Konferencia**

Időpont: 2011. december 7. (szerda)

Helyszín: Best Western Hotel Hungaria